

آموزش مفاهیم قرآن

(۸) و (۷)

درک معنای عبارات و آیات قرآن کریم
همراه با فعالیت مکمل در هر درس

مسعود وکیل

سازمان دارالقرآن الکریم

سرشناسه: وکیل، مسعود، ۱۳۳۴	
عنوان و نام پدیدآور: آموزش مفاهیم قرآن: درک معنای عبارات و آیات قرآن با فعالیت مکمل در هر درس - مؤلف مسعود وکیل، با همکاری هادی محدث... (و دیگران): (به سفارش) سازمان دارالقرآن الکریم و دبیرخانه نهضت قرآن آموزی	
مشخصات نشر: تهران: سازمان دارالقرآن الکریم، نشر تلاوت، ۱۳۹۰	
مشخصات ظاهری: ۹ ج (در ۵ مجلد)	
شابک: ۸ - ۱۱ - ۵۵۶۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸	
فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت: همکاران هادی محدث، مهدی سیف، محمدجعفر محبی...	
موضوع: قرآن - راهنمای آموزشی	
موضوع: قرآن -- پرسش ها و پاسخ ها.	
شناسه افزوده: محدث، هادی	
شناسه افزوده: سازمان دارالقرآن الکریم، دبیرخانه نهضت قرآن آموزی	
شناسه افزوده: سازمان دارالقرآن الکریم، نشر تلاوت	
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ - ۵۷۷ - ۲۰۸ - ۶۵۷ BP	
رده بندی دیویی: ۲۹۷ - ۱۰۷	
کتابشناسی ملی: ۳۳۳۱۹۱	

نام کتاب	:	آموزش مفاهیم قرآن (۱ و ۲)
مؤلف	:	مسعود وکیل
با همکاری	:	سید هادی محدث، سید مهدی سیف، محمدجعفر محبی حمیدرضا مستفید و سید محمدحسین میرباقری
ناشر	:	انتشارات تلاوت وابسته به سازمان دارالقرآن الکریم
نوبت چاپ	:	اول - ۱۳۹۰
تیراژ	:	۵۰۰۰ جلد
قیمت	:	۳۰۰۰۰ ریال
شابک	:	۸ - ۱۱ - ۵۵۶۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸
نشانی	:	تهران، میدان امام حسین (ع)، خیابان خواجه نصیرالدین طوسی جنب سازمان دارالقرآن الکریم، فروشگاه بصائر
		تلفن: ۷۷۶۲۶۵۰۵ - ۷۷۶۲۶۵۳۱
		همراه: (حسن تفکری) ۰۹۳۵۳۲۳۹۵۷۸ - ۰۹۱۲۳۲۳۹۵۷۸

صاحب امتیاز این کتاب، مؤسسه مهد قرآن است.

فهرست مطالب

جلد اول

صفحه	عنوان
۷	مقدمه ناشر
۹	پیش‌گفتار
۹	سخنی با مربیان و قرآن‌آموزان گرامی
۹	ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن
۱۱	مجموعه دروس آموزش تفاهیم قرآن
۱۴	معرفی این کتاب
۱۴	روش تدریس
۱۷	تمرین و تکلیف
۱۷	پرسش و خودآزمایی
۱۸	فعالیت مکمل
۱۹	آزمون و ارزشیابی
۲۲	درس اول قرآن، کتاب خداشناسی
۳۲	درس دوم الله، پروردگار جهانیان
۴۲	درس سوم سپاس و ستایش خداوند
۵۲	درس چهارم دوست و سرپرست مؤمنان
۶۲	درس پنجم قرآن، کتاب هدایت
۷۲	درس ششم قیامت، رستاخیز بزرگ
۸۲	درس هفتم پیامبران، مربیان دلسوز
۹۲	درس هشتم خودآزمایی

جلد دوم

صفحه	عنوان
۱۰۸	پیشگفتار
۱۱۱	درس اول پیام آوران الهی
۱۱۵	نشانه های جمع (۱)
۱۲۳	درس دوم پیام پیامبران
۱۲۷	نشانه های جمع (۲)
۱۳۶	درس سوم قرآن، هدایت و معجزه جاوید
۱۴۰	کلمات هم خانواده
۱۵۰	درس چهارم خدا بهتر است یا آنچه مشرکان می پرستند؟!
۱۵۴	کلمات هم وزن
۱۶۳	درس پنجم جهان، آیت خداوند
۱۶۸	وزن کلمه
۱۷۶	درس ششم تقوا و ایمان
۱۸۱	اسم فاعل
۱۹۰	درس هفتم خدا، پیامبران، آخرت
۱۹۴	اسم مفعول
۲۰۳	درس هشتم خودآزمایی
۲۱۷	فهرست الفبایی کلمات

مقدمه ناشر

قرآن کریم معجزه جاویدان حضرت محمد(ص)، کتاب هدایت و رستگاری است که در آن تمامی بشریت به سوی خداپرستی و توحید و ایمان به معاد دعوت شده‌اند. قرآن کریم نوری است که به فرموده مولای متقیان حضرت علی(ع) «خاموشی ندارد، چراغی که افروختگی آن زوال نپذیرد، دریایی که اعماقش را درک نتوان نمود، راهی که گمراهی در آن وجود ندارد، شعاعی که روشنی آن تیرگی نگیرد، فغان و جداکننده حق از باطلی که درخشش و دلیلش به خاموشی نگراید، بشرانی که ارکان آن منهدم نگردد...»

بحمدالله پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران آموزه‌های قرآنی در سطح کشور گسترش چشم‌گیری یافته و دستگاه‌ها و سازمان‌های متعددی در این عرصه به فعالیت پرداخته‌اند که سازمان دارالقرآن الکریم (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) از جمله پیشگامان موفق در این زمینه می‌باشد. با عنایت حضرت پروردگار این سازمان توانسته است فعالیت‌های گسترده‌ای را در راستای نشر و ترویج فرهنگ قرآنی طراحی و به اجرا درآورد که از اهم فعالیت‌های آن طراحی و اجرای برنامه‌های متنوع آموزشی در رشته‌های فرائض، حفظ، مفاهیم و تفسیر قرآن در سطوح پیش دبستانی، مبتدی، متوسطه، عالی و تخصصی بوده است. جهت استانداردسازی متون آموزشی در این کلاس‌ها و دوره‌های سازمان دارالقرآن الکریم از سال ۱۳۶۳ تاکنون برنامه‌های مدونی را برای تدوین منابع آموزشی به اجرا گذاشته است که در همین راستا ویرایش جدید کتاب «آموزش مفاهیم قرآن (۱ و ۲)» تألیف جناب آقای مسعود وکیل با بازنویسی و افزودن فعالیت‌های مکمل در هر درس - توسط این انتشارات به علاقمندان فراگیری

ترجمه و مفاهیم قرآن ارائه می‌گردد.

جهت افزودن غنای علمی این اثر و رفع نواقص احتمالی از همه صاحب نظران و کارشناسان فن دعوت می‌شود پیشنهادات خود را به صورت مکتوب به آدرس تهران، میدان امام حسین (ع) خیابان خواجه نصیرالدین طوسی، پلاک ۷۷ سازمان دارالقرآن الکریم، انتشارات تلاوت یا صندوق پستی ۱۵۹ - ۱۶۴۱۵ و یا به آدرس الکترونیکی a.p@telavat.com ارسال نمایند.

انتشارات تلاوت

وابسته به سازمان دارالقرآن الکریم

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش‌گفتار

سخنی با مربیان و قرآن‌آموزان گرامی

قرآن کریم آخرین کتاب الهی است که بهترین راه‌ها را برای دستیابی به سعادت واقعی انسان فراروی او قرار می‌دهد. از این‌رو جامعه بشری همواره نیازمند بهره‌گیری از تعالیم قرآن و طلب هدایت از آن است. قرآن می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ.^۱

سزاوار است هر مسلمان در کنار ایمان و علاقه‌ای که به قرآن دارد و آن را راهنمای زندگی خود می‌داند، این کتاب الهی را فرا گیرد، تا به ایمانی کامل‌تر دست یافته و در عمل به قرآن توفیق بیشتری یابد.

□ ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن

قرآن کریم سخن و پیام روشن خداوند برای همه مردم است. قرآن می‌فرماید:

هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ^۲، هٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ^۳،

هٰذَا بَصَائِرُ لِّلنَّاسِ^۴، هٰدًى لِّلنَّاسِ.^۵

راه استفاده از هر سخن و پیامی، شنیدن یا خواندن آن است. شنیدن یا خواندن به طور طبیعی شامل درک و فهم می‌باشد و بدون آن، شنیدن یا خواندن به درستی انجام نمی‌شود. برای دریافت پیام الهی و آشنا شدن با سخن خداوند باید آیات قرآن را بشنویم یا بخوانیم و این شنیدن یا خواندن نیز به طور طبیعی باید همراه با درک و فهم باشد، ولی در عموم کلاس‌های قرآن غالباً به آموزش مهارت‌های قرائت اکتفا شده و درک معنای آیات مورد توجه قرار نمی‌گیرد. از این‌رو به میزان کافی روش‌های مناسب برای آن ارائه نشده است.

۱. آل عمران، ۱۳۸.

۲. بقره، ۲۰.

۳. یونس، ۵۷.

۴. ابراهیم، ۵۲.

۵. بقره، ۱۸۵.

هرچند ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن روشن است، ولی به دلیل غفلت از این امر بدیهی، توضیحات زیر مفید می‌باشد.

۱- قرائت به معنای خواندن است و خواندن در هر زبانی شامل فهم مطالب خوانده شده می‌باشد. خواندن یک متن یا یک کتاب به معنای آگاهی و اطلاع یافتن از مطالب آن است. قرائت قرآن نیز به طور طبیعی، خواندن همراه با فهم است و قرائت بدون فهم در واقع یک قرائت ناقص می‌باشد. از این رو وقتی قرآن کریم می‌فرماید: **فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ** یا پیامبر اکرم **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ** می‌فرماید: **اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَاعْمَلُوا بِهِ**، این دستور به قرائت، شامل فهم قرآن نیز می‌باشد. قابل توجه است که در آیات و روایات، به تفکر و تدبیر دستور داده شده ولی برای فهمیدن معنای قرآن دستور داده نشده است؛ زیرا دستور به قرائت، دستور به فهم نیز می‌باشد.

شایان ذکر است قرائت در حد تلفظ آیات، بدون فهم آن‌ها نیز مفید می‌باشد و دارای اجر و ثواب الهی است، زیرا همین حد از قرائت نیز موجب یاد خداوند، تماس با کتاب او و فراهم آمدن فضای تربیتی و معنوی می‌باشد. از معصومین (علیهم‌السلام) روایت شده است که حتی نگاه کردن به خط قرآن دارای ثواب و ارزش است. ولی آنچه که از یک قرائت معمولی انتظار می‌رود، قطعاً قرائتی همراه با فهم است.

۲- در کتاب بحار الانوار روایت شایان توجهی از امام حسین و امام صادق علیهما السلام نقل شده است^۱؛ به این روایت توجه کنید:

كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ:
عَلَى الْعِبَارَةِ وَالْإِشَارَةِ وَاللِّطَافِ وَالْحَفَاقِيقِ
فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ وَالْإِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ
وَاللِّطَافُ لِلْأَوَّلِيَاءِ وَالْحَفَاقِيقُ لِلْأَنْبِيَاءِ.

۱. منقول، ۲۵.

۲. کنز العمال، ج ۱، ص ۵۱۱، حدیث ۲۲۷۰.

۳. ج ۹۲، ص ۲۵، روایت ۱۸ و ص ۱۰۳، روایت ۸۱.

این روایت شریف برای قرآن چهار رتبه معرفی کرده و اولین رتبه آن یعنی عبارات قرآن را برای عموم دانسته است. این رتبه شامل معنای اولیه عبارات قرآن است که از راه خواندن و فهمیدن به دست می‌آید؛ زیرا مراتب بعدی یعنی اشارات، لطائف و حقائق شامل فهم بالاتر و عمیق‌تری از قرآن می‌باشد. از این رو فهم معنای اولیه آیات قرآن در حد درک عموم است و باید در آموزش‌های عمومی قرآن زمینه لازم برای این فهم فراهم آید.

۳- هدف از آشنایی با قرآن و استفاده از آن همان‌طور که در قرآن بیان شده،

تفکر در آیات الهی و تذکر است. در این باره به برخی آیات توجه می‌کنیم:

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝
۱۷ قمر

وَيُتَبِّنُ غَايَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝
۲۲۱ بقره

وَلَيْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝
۲۱ خثر

از این آیات استفاده می‌شود که تبیین آیات، توجه به مثل‌ها و تلاوت آیات باید به تفکر و تذکر بیانجامد. بدیهی است تذکر و تفکر زمانی حاصل می‌شود که شنیدن یا خواندن قرآن همراه با فهم باشد.

قابل توجه است که مسأله قرائت بدون فهم، معمولاً برای مسلمانان غیر عرب زبان پیش می‌آید. از این رو باید درک معنای آیات قرآن همراه قرائت آموزش داده شود تا آموزش قرآن به صورت جامع و مطلوب باشد.

❑ مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن

این مجموعه به دنبال کوشش‌های گذشته معلمان و مربیان قرآن و با استفاده از تمامی این تلاش‌های خالصانه به‌ویژه تجربه موفق مجموعه «کلیدهای فهم زبان قرآن» تهیه و تدوین شده است. با این امید که این مجموعه، امر مهم و حیاتی آموزش جامع قرآن را گامی جلوتر برد.

این مجموعه دارای ویژگی‌های زیر است:

۱- قرآن کریم از حدود ۷۷ هزار کلمه تشکیل شده است و این کلمات بدون تکرار حدود ۱۱ هزار کلمه می‌باشد. قابل توجه است که تنها حدود هزار کلمه در قرآن به‌تکرار شده است به نحوی که همین هزار کلمه بیش از ۷۰٪ کلمات قرآن را شامل می‌شود. به این هزار کلمه «لغات اکثر» می‌گویند. این مجموعه دروس براساس آموزش معنای «لغات اکثر» تنظیم شده است تا قرآن‌آموزان بتوانند با یادگیری معنای کمترین کلمات، بیشترین عبارات و آیات قرآن را معنا کنند.

۲- در هر درس تعدادی کلمات آشنا و تعدادی کلمات جدید معنا می‌شود و انتخاب عبارات قرآنی هر درس براساس این کلمات است. کلمات آشنا آن دسته از کلمات قرآن است که در زبان فارسی نیز به کار می‌رود و معنای آن در هر دو زبان فارسی و عربی یکسان یا نزدیک به هم می‌باشد. استفاده از کلمات آشنا برای بهره‌مندی از معلومات قرآن‌آموزان و نشان دادن سادگی فهم عبارات قرآن است. کلمات جدید، عموماً همان لغات اکثر قرآن هستند که براساس بالاترین فراوانی، به ترتیب در درس‌ها آمده‌اند.

۳- در دروس این مجموعه، مهم‌ترین قواعد صرف و نحو زبان عربی که فراگیری آن‌ها به میزان قابل توجهی، توانایی درک معنای آیات قرآن را وسعت و عمق می‌بخشد، از ساده به مشکل آموزش داده شده است. این آموزش به نحوی است که قرآن‌آموز ضمن درک حلاوت و زیبایی معنای آیات قرآن، قواعد زبان عربی را نیز با زبان ساده به تدریج می‌آموزد. بدون آن که سختی آموزش یک زبان جدید را احساس کند.

۴- در مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن (۱) هیچ قاعده‌ای بیان نشده ولی در مجموعه دروس (۲) و (۳) چگونگی تشخیص وزن کلمات و شناخت

وزن مهم‌ترین اسم‌ها (مشتقات) آموزش داده شده است. در مجموعه دروس (۴) تا (۶) مهم‌ترین و پرکاربردترین قواعد صرف و انواع فعل و در مجموعه دروس (۷) تا (۹) نیز مهم‌ترین قواعد نحو بیان شده است.

۵- از آنجا که شیوه آموزش این مجموعه دروس مبنی بر استفاده از لغات اکثر است، در دروس اولیه این مجموعه به جای آموزش آیات متوالی یک سوره، از عبارات کوتاه و ساده قرآن استفاده شده است. این امر موجب می‌شود تا خلوت فهم قرآن که از مجموعه آیات یک سوره یا یک فراز به دست می‌آید، کمتر احساس شود. مربیان محترم باید با توضیحات لازم در باره برخی از عبارات قرآنی هر درس، تا آنجا که ممکن است این نقص را جبران کنند. بدیهی است رفته رفته در دروس آینده از این مشکل کاسته می‌شود.

۶- تعداد کاربرد هر یک از کلمات آشنا و جدید در قرآن، در جدول کلمات آمده است. ذکر آمار کلمات برای این است که قرآن‌آموزان بدانند با فراگیری تعداد کمی از کلمات می‌توانند عبارات فراوانی از قرآن را بفهمند و معنا کنند. بدیهی است به خاطر سپردن این آمار ضرورتی ندارد.

۷- آمارهای ارائه شده با استفاده از کتابهای: الْمُعْجَمُ الْمُفَهَّرُ لَاَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، مُعْجَمُ الْأَدْوَاتِ وَالضَّمَائِرِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، الْمُعْجَمُ الْإِخْصَائِيُّ لِأَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ و نرم‌افزار قرآنی کرثر تهیه شده است.

۸- برای معنای کلمات، از کتاب قاموس قرآن، ترجمه‌های جدید قرآن به‌ویژه ترجمه حضرت آیه‌الله مکارم شیرازی، دکتر محمد مهدی فولادوند و دکتر سید جلال‌الدین مجتبوی و کتاب‌های لغت استفاده شده است.

۹- هرچند این مجموعه برای آموزش درک و فهم معنای آیات قرآن کریم تدوین شده است ولی به تقویت روخوانی و صحت قرائت نیز کمک می‌کند. برای استفاده از این دروس، توانایی روخوانی در حد دوره ابتدایی کافی است و

تذکرات ضروری مریبان به هنگام قرائت، به این توانایی می‌افزاید.
۱۰- همه علاقه‌مندان به فراگیری قرآن کریم با تحصیلات دوره ابتدایی و نیز قاریان و حافظان قرآن کریم می‌توانند از این مجموعه دروس استفاده کنند.

❑ هدف فی این کتاب

۱- این کتاب شامل هشت درس است. هر درس از یک مقدمه، ده عبارت قرآنی، دو جدول کلمات و سه نوع تمرین تشکیل شده است. درس آخر خودآزمایی بوده و شامل تمرین‌هایی برای یادآوری دروس قبل می‌باشد.
۲- هر درس دارای سه تمرین است. تمرین اول شامل ۲۰ سؤال دو گزینه‌ای می‌باشد. در تمرین دوم باید ۱۰ عبارت قرآنی درس به طور کامل ترجمه شده و زیر آنها نوشته شود. تمرین سوم شامل چهار پرسش است که با عبارات قرآنی درس یا تمرین‌ها پاسخ داده می‌شود. هدف از تمرین سوم این است که قرآن‌آموزان بتوانند به تدریج بین معارف اسلامی و قرآن رابطه صحیحی برقرار کنند و اعتقادات و معارف دینی خود را از قرآن کریم دریافت کنند.

❑ روش تدریس

پیش از ارائه روش تدریس، تذکر این نکته مفید است که در هر کاری به‌ویژه آموزش قرآن کریم باید در جستجوی رضایت الهی بود. زیرا کاری که برای خداوند نیست، از بین رفتنی است ولی کاری که برای رضای خداوند است، همیشه باقی است. قرآن کریم می‌فرماید:

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ نحل ۹۶

هم‌چنین شایسته است در کلاس درس به‌ویژه درس قرآن با وضو باشیم و عمل به این ادب اسلامی را به قرآن‌آموزان توصیه کنیم تا در صورتی که خط قرآن را لمس کنند، اشکال نداشته باشد.

این کتاب به نحوی تدوین شده است که علاوه بر آموزش حضوری در کلاس، به صورت خودآموز نیز قابل استفاده می‌باشد. تمرین‌های این درس به نحوی است که پاسخ آن‌ها در خود کتاب نوشته می‌شود، ولی می‌توان برای استفاده مکرر از این کتاب، دفتر خاصی برای حل تمرین‌ها اختصاص داد.

اینک مراحل و روش تدریس درس توضیح داده می‌شود.

۱- مقدمه: مربی مطالب مختصری را که در باره عبارات قرآنی هر درس است به اختصار توضیح می‌دهد. سپس یکی از قرآن‌آموزان این قسمت را از رو می‌خواند. بیان این مطالب، زمینه‌آشنایی با معارف قرآنی را فراهم می‌آورد. از آنجا که هدف از آموزش قرآن فهم و دریافت پیام خداوند و عمل به آن است، مربی باید علاوه بر این مقدمه، با دقت و لطافت خاصی، مطالب مناسبی را در مواقع ضروری برای توضیح برخی از عبارات قرآنی درس بیان کند. به این ترتیب قرآن‌آموزان انس علمی و عملی بیشتری با قرآن پیدا کرده و زمینه مناسب تربیت اسلامی فراهم می‌آید.

۲- قرائت: عبارات قرآنی درس توسط قرآن‌آموزان خوانده می‌شود. اگر ایشان در روخوانی قرآن مشکل دارند باید بر فردخوانی و رفع اشکالات روخوانی تأکید شود و اگر عموماً در روخوانی قرآن توانا هستند، می‌توان بر روان و زیباخواندن تأکید داشت. در این صورت مربی یا یک قرآن‌آموز، عبارات قرآنی را جمله به جمله به روش تحقیق یا ترتیل تلاوت کند. قرآن‌آموزان نیز هر جمله را به صورت جمع‌خوانی تکرار می‌کنند، سپس همان جمله را یک قرآن‌آموز می‌خواند. سعی شود جمله‌های بلندتر و مشکل‌تر را افراد قوی‌تر و جمله‌های کوتاه‌تر و ساده‌تر را افراد ضعیف‌تر تکرار کنند. در صورتی که جمله‌ای صحیح خوانده نشود، فرد دیگری آن را می‌خواند تا زمانی که جمله به صورت صحیح خوانده شود.

توسط یک قرآن‌آموز خوانده می‌شود. اگر ترجمه صحیح و کامل نباشد. فرد دیگری ترجمه این عبارت را می‌خواند. به این ترتیب ترجمه صحیح و کامل توسط قرآن‌آموزان و کمک مربی مشخص شده تا در صورت نیاز، قرآن‌آموزان ترجمه خود را تصحیح کنند. هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز دارد که مقابل آن نوشته می‌شود. با میزان نقص یا اشتباه هر ترجمه، امتیاز آن کم می‌شود.

تمرین سوم: مربی سؤال‌ها را به ترتیب می‌خواند و قرآن‌آموزان هر کدام یک سؤال را پاسخ می‌دهند. هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز دارد. برای انس بیشتر با قرآن کریم، بهتر است پاسخ این سؤال‌ها حفظ شود.

درس هشتم برای خودآموزان و یادآوری و تمرین دروس قبل می‌باشد و کلمات جدید ندارد. از این رو تمرین‌ها و عبارات قرآنی این درس به کمک کلمات درس‌های قبل پاسخ داده شده یا ترجمه می‌شود. قرآن‌آموزان باید قبل از کلاس تمرین‌های این درس را انجام دهند تا در کلاس فقط پرسش و بررسی انجام شود.

❑ فعالیت مکمل

از آنجا که مهم‌ترین هدف آموزش قرآن کریم، انس روزانه و دائمی با قرآن است، توصیه اکید می‌شود که قرآن‌آموزان هر روز حداقل یک صفحه از روی قرآن کامل بخوانند و سعی کرده آموخته‌های خود در فهم و ترجمه قرآن را در آن صفحه جست‌وجو کنند. در هر درس، فعالیت مکمل فرصت درونی شدن انس با قرآن را فراهم می‌آورد و موجب تقویت مهارت‌های خواندن و فهم قرآن کریم می‌شود. انس با قرآن کریم زمینه‌ساز بهره‌مندی مادام‌العمر از آموزه‌های قرآن است.

□ آزمون و ارزشیابی

پس از پایان درس های این کتاب، آزمون کتبی به عمل می آید و دارای ۲۰۰ امتیاز است. سؤال های این آزمون به شرح زیر تهیه می شود:

۱- انتخاب ۴۰ سؤال دو گزینه ای از بین ۱۸۰ سؤال دو گزینه ای هشت درس کتاب؛ هر گزینه صحیح ۱/۵ امتیاز دارد.

۲- انتخاب ۲۰ عبارت قرآنی از بین ۲۱۵ عبارت قرآنی دروس و تمرین های کتاب؛ ترجمه صحیح و کامل هر عبارت ۶ امتیاز دارد.

۳- انتخاب پنج سؤال مانند سؤال های تمرین آخر دروس در باره پنج عبارت از ۲۰ عبارت بند فوق؛ هر پاسخ صحیح که به صورت یک عبارت قرآنی است ۴ امتیاز دارد.

در این قسمت تذکر این نکته ضروری است که در آموزش هر درس به ویژه معارف اسلامی و قرآن کریم، فراگیری دروس و دستیابی به اهداف آن مهم است؛ کسب نمره، تنها برای سنجش میزان یادگیری و برخی امور دیگر می باشد. از توجه بیش از حد به نمره و مسائل مربوط به آن باید پرهیز شود تا با ایجاد اعتماد به نفس در قرآن آموزان، دستیابی به اهداف اصلی ممکن گردد. متقابلاً مربی باید با تلاش بیشتر در آموزش و اختصاص اوقات ویژه برای افراد ضعیف تر و دادن فرصت های مجدد به آنان، زمینه کسب موفقیت را برای همه قرآن آموزان فراهم آورد.

برای تقویت انگیزه قرآن آموزان در فهم و درک آیات قرآن و انس بیشتر با آن، می توان از دروس این کتاب در مسابقات قرآن نیز استفاده کرد.

در پایان از تمام عزیزیانی که در آماده سازی این کتاب به نحوی سهیم بوده اند سپاسگزاری می شود.